

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และ เสนอแนะ

6.1 สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาแบบแผนการตัดสินใจไป หรือ ไม่ไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการใช้ความรุนแรง โดยการประท้วงว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งเสริมหรือเหนี่ยวนำให้เกิดการตัดสินใจเช่นนั้น โดยจำกัดขอบเขตการศึกษาอยู่ที่การรักษาองค์การประท้วงให้มีความต่อเนื่องยาวนาน

สมมติฐานในการศึกษาเรื่องนี้ คือ ปัจจัยสำคัญ 5 ประการ อันได้แก่

- (1) อัตราความสำเร็จที่มีมาก่อน
- (2) ระดับความเหนียวแน่น
- (3) กลุ่มเลือกให้ผลประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพต่อสมาชิกหรือไม่
- (4) ความสามารถในการระดมระดมฝ่ายต่อต้านการประท้วง
- (5) ความเห็นพ้องต้องกันของวิธีการที่จะบรรลุเป้าหมาย

จะมีผลต่อการประท้วงในด้าน

- (1) จำนวนสมาชิกที่สามารถระดมได้ และ
- (2) ความสามารถที่จะคงจำนวนสมาชิกที่ร่วมประท้วงไว้เป็นระยะเวลา

ส่วนสมมติฐานในการทดสอบ (testing hypotheses) ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก มีดังต่อไปนี้

1. ตัวแปร อัตราความสำเร็จที่มีมาก่อน มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรตาม และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้านี้ ความสามารถในการระดมระดม และอิทธิพลทางอ้อมผ่าน การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้านี้ ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ขอบเขตขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ

2. ตัวแปร การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้า มีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน อัตราความสำเร็จที่มีมาก่อน และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความสามารถในการระแວดระวัง
3. ตัวแปร ระดับความเหนียวล้ำ มีอิทธิพลทางตรงต่อ ประสิทธิภาพของการระดม
4. ตัวแปร ประสิทธิภาพของการระดม มีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ระดับความเหนียวล้ำ
5. ตัวแปร ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ มีอิทธิพลทางตรงต่อ ตัวแปรตาม และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความสามารถในการระแວดระวัง และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ประสิทธิภาพของการระดม
6. ตัวแปร ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น มีอิทธิพลทางตรงต่อ ตัวแปรตาม และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ประสิทธิภาพของการระดม ระดับความเหนียวล้ำ
7. ตัวแปร ความสามารถในการระแວดระวัง มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรตาม และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ประสิทธิภาพของการระดม ระดับความเหนียวล้ำ
8. ตัวแปร ความรู้ในเรื่องเทคนิคการประท้วง มีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความสามารถในการระแວดระวัง และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความสามารถในการระแວดระวัง ประสิทธิภาพของการระดม ระดับความเหนียวล้ำ
9. ตัวแปร ความสามารถในการคาดคะเน การตอบสนองของฝ่ายต่อต้านการประท้วง มีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ประสิทธิภาพของการระดม ระดับความเหนียวล้ำ
10. ตัวแปร ทรัพยากรที่ฝ่ายประท้วงมีอยู่ในปัจจุบัน มีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ระดับความเหนียวล้ำ และมีอิทธิพลทางผ่าน ความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น
11. ตัวแปร ปัจจัยด้านอุดมการณ์ มีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิก ความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิก ความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น ประสิทธิภาพของการระดม ระดับความเหนียวล้ำ ประสิทธิภาพของการระดม และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความจำเป็นต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น
12. ตัวแปร ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิก มีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ ระดับความเหนียวล้ำ
13. ตัวแปร ขอบเขตขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น มีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ

14. ตัวแปร ความจำเป็นต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ มีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพา นั้น และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพา นั้น ประสิทธิภาพของการระดม ระดับความเหนียวแน่น

15. ตัวแปร ความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพา นั้น มีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพา นั้น

16. ตัวแปร ต้นทุนของการมีส่วนร่วม มีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ระดับความเหนียวแน่น และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านความจำเป็นต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพา ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพา นั้น

17. ตัวแปร ความรู้ที่ฝ่ายต่อต้านการประท้วงมีเป้าหมายและทรัพยากรขนาดไหน มีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความสามารถในการคาดคะเนการตอบสนองของฝ่ายต่อต้านการประท้วง ประสิทธิภาพของการระดม ระดับความเหนียวแน่น

18. ตัวแปร พฤติกรรมของฝ่ายต่อต้านการประท้วงที่ผ่านมา มีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ ความสามารถในการระแวงระวัง และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความรู้ที่ฝ่ายต่อต้านการประท้วงมีเป้าหมายและทรัพยากรขนาดไหน ความสามารถในการคาดคะเนการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วง ประสิทธิภาพของการระดม ระดับความเหนียวแน่น และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความสามารถในการคาดคะเนการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วง ประสิทธิภาพของการระดม ระดับของความเหนียวแน่น

19. ตัวแปร อัตราความต้องการความสำเร็จ มีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความจำเป็นต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพา ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพา นั้น

ขอบเขตในการวิจัยของการวิจัยทางเอกสารอยู่ระหว่าง ปีพ.ศ. 2519 ถึง 2539 ส่วนการวิจัยภาคสนามอยู่ระหว่าง ปี พ.ศ.2539 ถึง 2540

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่

1. สามารถทำให้เข้าใจถึง อิทธิพลของตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของคนไทย ด้วยการให้ความรุนแรงโดยการประท้วง
2. ทำให้สามารถทราบแบบแผนความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่ทำการศึกษา
3. เป็นตัวแบบที่สร้างขึ้น เพื่อทำความเข้าใจ พฤติกรรมทางการเมืองของคนไทย ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับมหภาค
4. เป็นการทดสอบทฤษฎี ตัวแบบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

5. เป็นเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบภายในของการประท้วงต่อไป

การวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ในลักษณะของการสำรวจ ภาคตัดขวาง (cross-sectional design) สำหรับการสุ่มตัวอย่างจากประชากรที่มีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการประท้วง นั้นจะทำการสุ่มตัวอย่างด้วยการนำรายชื่อพื้นที่ซึ่งมีการประท้วงซึ่งจะมีการบันทึกไว้ในระดับอำเภอมา ทำการสุ่ม และเก็บตัวอย่างจากหมู่บ้านที่มีการประท้วงนั้นโดยมีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ตัวอย่าง

6.1.1 ตอบปัญหาการวิจัย

จากการสำรวจภาคสนามพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีอายุเฉลี่ย 47.93 ปี โดยอายุสูงสุด 72 ปี ต่ำสุด 20 ปี มีรายได้ต่อคนต่อเดือนประมาณ 1,548 บาท สูงสุดประมาณ 10,600 บาท เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีการศึกษาในระดับ ชั้นประถมปีที่สี่ เป็นส่วนใหญ่ และสูงสุดเป็นผู้มีพื้นเพการศึกษาระดับปริญญาเอกรวมอยู่ด้วย ในด้านการใช้จ่ายเงินประจำวัน กลุ่มตัวอย่างใช้เงินประท้วงต่อวันโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 77 บาท สูงสุด 1,000 บาทต่อวัน และ ต่ำสุด 10 บาทต่อวัน เมื่อถามถึงจำนวนผู้เข้าร่วมประท้วงพบว่าโดยเฉลี่ย 6,098 คน โดยต่ำสุดอยู่ที่ 10 คนต่อกลุ่มและ สูงสุด 30,000 คนต่อกลุ่ม ในเรื่องความสามารถในการระดมคนหรือสมาชิกเข้ามาร่วมในกลุ่มอย่างต่อเนื่องยาวนานปรากฏว่า กลุ่มประท้วงสามารถทำการประท้วงยึดเยื้อได้นานโดยมีเวลาเฉลี่ย 115 วันต่อกลุ่ม โดยเวลาต่ำสุดที่ใช้ในการประท้วงคือ 7 วัน และสูงสุดถึง 800 วัน จำนวนวันที่ฝ่ายประท้วงใช้ในการระดมคนให้มาพร้อมกันนั้น โดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 13 วัน และทอดนานไปถึง 60 วัน ส่วนฝ่ายต่อต้านการประท้วงสามารถที่จะระดมคนได้เร็วกว่ามากคืออยู่ที่ประมาณ 2 วันเท่านั้นและไม่นานไปกว่า 10 วัน จำนวนเงินที่กลุ่มตัวอย่างคาดคะเนว่า กลุ่มประท้วงของตน จะใช้ในการประท้วงครั้งหนึ่งนั้นอยู่ที่ประมาณ 2,915 บาทโดยเฉลี่ย และ ประมาณถึงการใช้สูงสุดอยู่ที่ 25,000 บาท และต่ำสุดเพียง 80 บาท

6.2 อภิปรายผลการวิจัย

6.2.1 ตัวแบบโครงสร้างลดรูปจากการวิจัย กับ ตัวแบบโครงสร้างของ บลาลอค

ตัวแบบการประท้วงของสังคมไทย เมื่อเปรียบเทียบกับตัวแบบของ บลาลอค แล้วตัวแปรส่วนใหญ่ ใช้อธิบายการประท้วงของสังคมไทยได้ โดยจะเห็นได้ว่ามีตัวแปรที่ถูกตัดออกไปจากโครงสร้างของ บลาลอค เพียงบางตัวเท่านั้น

อย่างไรก็ตามทิศทางของตัวแปรยังเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องทำการอภิปรายต่อไป เนื่องจากว่ามีอยู่หลายตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน ในทิศทางที่ตรงกันข้ามกับของ บลาลอค ดังนั้น ในการอภิปรายนี้จะได้ทำการเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรของสังคมไทยกับบลาลอคไปที่ละตัว จากนั้นในหัวข้อต่อไปจะอภิปรายเฉพาะตัวแปรที่ค้นพบซึ่งมีอิทธิพลหรือนำหนักมากกว่าตัวแปรอื่นๆ เป็นการเฉพาะอีกครั้งหนึ่ง โดยพิจารณาแยกจาก ตัวแปรตามสมมติฐานที่ศึกษาอิทธิพลทางอ้อมประกอบด้วย

ในการพิจารณาตัวแปรนั้นกำหนดให้อิทธิพลระหว่างตัวแปรมีน้ำหนักดังนี้

ค่า ส.ป.ส. เส้นอิทธิพล +/- 0.30 ลงมา หมายถึง มีค่าอิทธิพล ต่ำ

ค่า ส.ป.ส. เส้นอิทธิพล +/- 0.31-0.60 หมายถึง มีค่าอิทธิพล ปานกลาง

ค่า ส.ป.ส. เส้นอิทธิพล +/- 0.61 ขึ้นไป หมายถึง มีค่าอิทธิพล สูง

1. ปัจจัยด้านอุดมการณ์ (Ideological Factors)

ตัวแบบของ บลาลอค

ปัจจัยด้านอุดมการณ์ ไม่มีอิทธิพลทางบวกหรือลบต่อ ตัวแปรความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ ความจำเป็นที่จะต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ และ ตัวแปรความหลากหลายของกลุ่มสมาชิก

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

ปัจจัยด้านอุดมการณ์ มีความสัมพันธ์ทางลบกับ ความจำเป็นที่จะต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะในระดับสูง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการในระดับปานกลาง และมีอิทธิพลทางลบกับ ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิก

อภิปราย กลุ่มประท้วงของไทยถ้าในกลุ่มมีความเชื่อร่วมกันสูง เช่น ต้องการร่วมกันต่อต้านการสืบทอดอำนาจการปกครองประเทศ หรือ ต้องการความเป็นธรรมในสิทธิทำกิน ซึ่งในการศึกษาไม่สามารถเปรียบเทียบความเชื่อระหว่างกลุ่มได้เนื่องจากการกระทำต่างกรรมต่างวาระกัน อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้ต้องการทราบเพียงว่ากลุ่มนั้นๆมีความเชื่อตรงกันหรือไม่ และ เมื่อกลุ่มนั้นมีความเชื่อร่วมกันสูงมาก ก็จะทำให้ ความแตกต่างกันของกลุ่มสมาชิกลดต่ำลง และ ทำให้ความจำเป็นในการต้องแสวงหาผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมมาให้สมาชิกน้อยลงเช่นกัน ในขณะที่เดียวกันถ้ามีความเชื่อร่วมกันสูง ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการทำการประท้วงก็จะสูงตามไปด้วย

2. ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิก (Heterogeneity of Membership)

ตัวแบบของ บลาลอค

ตัวแปร ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิก มีอิทธิพลทางบวกต่อ ความจำเป็นที่จะต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ และ มีอิทธิพลทางลบต่อ ตัวแปรความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ และ ตัวแปรความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

ตัวแปร ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิก มีอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปร ความจำเป็นที่จะต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ มีอิทธิพลทางลบต่อ ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ และ ความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น

อภิปราย ในตัวแบบการประท้วงของสังคมไทย ตัวแปรความหลากหลายของกลุ่มสมาชิก นั้นมีไม่สูงนัก หรือมีความแตกต่างกันในกลุ่มย่อยไม่มาก ก็ทำให้มีความจำเป็นที่จะต้องหาแรงจูงใจที่เป็นผลประโยชน์ให้กับสมาชิกไม่มากนัก ในกรณีที่กลุ่มไม่ต่างกันมากความสามารถของกลุ่มที่จะหาทางหาผลประโยชน์ที่ชัดเจนมาให้กลุ่มก็น้อยลง และ ความเห็นพ้องกันว่าจะทำการประท้วงในประเด็นเรื่องอะไรสูง ขึ้นด้วย กรณีนี้อาจเห็นได้ว่ากลุ่มประท้วงของไทยมักเป็นคนที่มาจากหมู่บ้านเดียวกัน และ ได้รับความเดือดร้อนในประเด็นที่ควรจะทำกรเรียกร้องเหมือนกัน ดังนั้นจึงไม่ยากลำบากในการประเมินตัวเองและจัดกลุ่มความเดือดร้อนให้กับตัวเอง

3. ต้นทุนของการมีส่วนร่วม (Costs of Participation)

ตัวแบบของ บลาลอค

ตัวแปร ต้นทุนของการมีส่วนร่วม ไม่มีอิทธิพลใดๆต่อ ตัวแปรความจำเป็นที่จะต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ และ มีอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรระดับความเห็น้อยล้ำ

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

ตัวแปร ต้นทุนของการมีส่วนร่วม มีอิทธิพลทางบวกต่อระดับความเห็น้อยล้ำและ ตัวแปรความจำเป็นที่จะต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ

อภิปราย ในตัวแบบการประท้วงของสังคมไทย ยิ่งมีการลงทุนลงแรงสูง ความรู้สึกเห็น้อยล้ำก็จะสูงตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรยังอยู่ในระดับต่ำ และ ถ้าต้นทุนในการมีส่วนร่วมสูง ความจำเป็นที่จะต้องหาผลประโยชน์มาชดเชยให้กับสมาชิกที่เข้าร่วมประท้วงจะสูงไปด้วย กระนั้น ระดับความสัมพันธ์ยังอยู่ในระดับต่ำเช่นเดียวกัน

ลักษณะของต้นทุนของการมีส่วนร่วม ได้แก่ เงินทอง ค่าใช้จ่าย เสบียงอาหาร การหารายได้มาให้ครอบครัวที่ใช้ในขณะที่ผู้ประท้วงต้องหยุดการทำงาน ระยะเวลาหนึ่ง รวมทั้ง การอุทิศตนเพื่อการประท้วง วิธีการดำเนินการได้แก่ การนำเงินมาเฉลี่ยเพื่อจัดหาอาหาร และ สิ่งอำนวยความสะดวก ในส่วนตัวแต่ละคนต่างต้องนำอาหารแห้งของตนเอง นอกจากนั้นยังพบว่า มีความเสี่ยงต่ออันตรายรวมอยู่เป็นต้นทุนของการมีส่วนร่วมด้วยแสดงว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสังคมไทยมีความเสี่ยงสูง ค่าอาหาร ยานพาหนะ อยู่ที่ประมาณ 2,000 บาท ในส่วนผู้มีค่าใช้จ่ายน้อย ค่ายานพาหนะอยู่ที่คนละ 200 บาท และต้องบริจาคให้กลุ่มเป็นกองกลาง 10 บาทโดยเฉลี่ย ส่วนค่าใช้จ่ายให้กลุ่มโดยทั่วไปอยู่ที่ 10,000 บาท ขึ้นไป

4. การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้า (Prior Organization & Mobilization)

ตัวแบบของ บลาลอค

ตัวแปร การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้า มีอิทธิพลทางบวกต่อ ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ และ ความสามารถในการระแວดระวัง และไม่มีอิทธิพลต่อ อัตราความสำเร็จที่มีมาก่อน

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

ตัวแปร การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้า มีอิทธิพลทางบวกระดับปานกลางต่อ ข้างสูงต่อ ความสามารถในการระแວดระวัง และ อิทธิพลระดับปานกลางต่อ อัตราความสำเร็จที่มีมาก่อน และ มีอิทธิพลทางลบต่อความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

อภิปราย ในตัวแบบการประท้วงของสังคมไทย ตัวแปรการจัดองค์การและการระดมก่อนหน้า เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรอื่นในระดับปานกลาง ทำให้รู้ว่าถ้ากลุ่มใดมีการรวมตัวอย่างเป็นแบบแผนมีประสบการณ์มาก่อน ก็ทำให้การระมัดระวังตัวดีตามไปด้วย ที่สำคัญคือประชาชนเชื่อแตกต่างจากสังคมตะวันตกที่บลาลอคเสนอว่าความสัมพันธ์ของสองตัวแปรนี้ไม่เกี่ยวข้องกัน กลายเป็นว่าองค์กรที่ดีเป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้นก็อาจคาดได้ว่าหากองค์กรเคลื่อนไหวมีประวัติดีแล้ว โอกาสที่จะระดมคนกับทรัพยากรควรจะมีมากขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีประเด็นที่น่าสนใจคือ ประชาชนเห็นว่า หากกลุ่มมีการจัดองค์การดีมาก่อนแล้ว ความเห็นพ้องของตนกับกลุ่มจะลดลงซึ่งน่าจะอธิบายได้จากการที่กลุ่มย่อยเกรงว่ากลุ่มใหญ่ที่ทำการประท้วงนั้นจะละเลยผลประโยชน์ในกลุ่มย่อยที่ตนควรได้รับ ทำให้เห็นว่ายิ่งกลุ่มมีการจัดตั้งดีแล้ว ตนเองจะหมดความหมายลง

ลักษณะของ การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้า หมายถึงกลุ่มที่เคยไปประท้วงแล้วสำเร็จก็เกิดแรงจูงใจให้ทำการประท้วงต่อไป หรือ ผู้นำการประท้วงก็สามารถไปเป็นผู้นำกลุ่มใหม่ๆได้ต่อไป และพบว่ามีผู้นำการประท้วงที่เป็นนักประท้วงอาชีพไปนำประท้วงในหลายกลุ่มมาแล้วมาเป็นผู้จัดการประท้วงให้ มีการแบ่งงานกันเป็นระบบ มีการฝึกอบรม ส่วนใหญ่หากไม่ใช่เป็นผู้นำประท้วงมาก่อนก็จะเป็นผู้นำในองค์การอื่นเช่น เป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำที่ติ๊กมาจากภายนอกเช่น องค์การนักศึกษา เป็นต้นในกรณีที่องค์การระดมผู้เข้าร่วมเป็นส่วนราชการ จะสามารถระดมได้เร็วมีประสิทธิภาพ แต่จะไม่ยั่งยืนสลายตัวเร็ว ในกรณีที่ผู้ระดมไม่ใช่ส่วนราชการประชาชนจะเข้าร่วมโดยสมัครใจแต่เสียค่าใช้จ่ายสูง และสามารถอยู่ทำการประท้วงได้นานกว่า

5. ความจำเป็นที่จะต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ (Need for Selective Incentives)

ตัวแบบของ บลาลอค

ตัวแปร ความจำเป็นที่จะต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ มีอิทธิพลทางบวกต่อ ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

ตัวแปร ความจำเป็นที่จะต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ มีอิทธิพลทางลบในระดับปานกลางต่อ ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น

อภิปราย กลุ่มประท้วงของไทยมีความแตกต่างจากตัวแบบของบลาลอคที่เสนอไว้ จะเห็นได้ว่า ในกรณีที่ต้องหาเงินหาผลประโยชน์มาให้สมาชิกนั้นยิ่งยามาให้มากก็ยิ่งไม่แน่ใจว่าจะเกิดผลสำเร็จขึ้นมาซึ่งลักษณะของความสัมพันธ์อาจจะไม่สมเหตุผล แต่เมื่อพิจารณาคุณลักษณะการรวมกลุ่มของคนไทย จะเห็นความหมายได้ว่า เพราะกลุ่มคนไทยมีการรวมตัวค่อนข้างเป็นกลุ่มก้อน ซึ่งหมายความว่าแท้จริงแล้ว การหาผลประโยชน์เป็นตัวเงินมาให้ นั่น ไม่ได้หมายความว่าหมายถึงคนมาร่วมประท้วงจะร่วมหัวจมท้ายจนจบการประท้วง กลับหมายถึงว่ากลุ่มย่อยที่มารวมตัวกันประท้วงนั้นต้องใช้สิ่งจูงใจแทนความต้องการที่แท้จริง ดังนั้นจึงทำให้กลุ่มรู้สึกไม่มั่นใจในความสำเร็จในอนาคต หรือ ความตั้งใจจริงที่จะร่วมกันประท้วงกันจริงๆ กลุ่มจึงมองว่ายิ่งมีการให้ผลประโยชน์มาก ก็ยิ่งมีความไม่มั่นคงมากขึ้น

6. ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ (Consensus on Means)

ตัวแบบของ บลาลอค

ตัวแปร ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ มีอิทธิพลทางบวกต่อ ความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น ความสามารถในการระแวงระวัง ประสิทธิภาพของการระดม ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

ตัวแปร ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ มีอิทธิพลทางลบต่อ ความสามารถในการระแวงระวัง และ ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก

อภิปราย ตัวแบบการประท้วงของสังคมไทย ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการประท้วงไม่ได้ทำให้เกิดความสามารถในการระดมผลประโยชน์มาให้สมาชิกเพื่อเข้าทำการประท้วง มีเพียง ความสามารถในการระแวงระวังเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์ทางลบ ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งมีทิศทางตรงข้ามกับของบลาลอค โดยกลายเป็นว่า ยิ่งกลุ่มมีความเห็นพ้องต้องกันดีกลับยิ่งมีความสามารถในการระแวงระวังลดลง แต่ก็มีอิทธิพลอยู่ในระดับต่ำเท่านั้น แต่ ระดับการระดมและรักษาไว้ซึ่งสมาชิกกลับลดน้อยลง โดยมีความสัมพันธ์

ระดับปานกลางทีเดียว ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่น่าประหลาดใจที่ว่า หากไม่มีความแตกต่างกันแล้ว ทำไมการระดมคนจึงลดน้อยลง ทั้งไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการระดม เหมือนกับว่าความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในด้านผลประโยชน์ ไม่มีความหมาย ซึ่งคงต้องดูต่อไปว่า ตัวแปรอื่นตัวไหนที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อการระดมและการรักษาไว้ซึ่งสมาชิกซึ่งเป็นตัวแปรที่มีความหมายมาก

7. อัตราความต้องการความสำเร็จ (Percent Needed for Success)

ตัวแบบของ บลาลอค

ตัวแปร อัตราความต้องการความสำเร็จ มีอิทธิพลทางบวกต่อ ความจำเป็นที่จะต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะที่จูงใจพอ

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

ตัวแปร อัตราความต้องการความสำเร็จ มีอิทธิพลทางบวกต่อ ความจำเป็นที่จะต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะที่จูงใจพอ หมายถึงถ้ากลุ่มต้องการความสำเร็จมากขึ้น ก็จะต้องหาผลประโยชน์บางประการมาให้สมาชิกที่มาร่วมกลุ่มมากขึ้น ตรงนี้จะเห็นได้ว่ามีความขัดแย้งกับลักษณะการเป็นกลุ่มก่อนเดียวกันของสมาชิกที่ว่าหากรวมตัวกันดี ก็ไม่จำเป็นต้องหาผลประโยชน์มาให้และสัมพันธ์กับประสิทธิภาพที่คาดหวังว่า ยิ่งหาผลประโยชน์มาให้มากก็แสดงว่ากลุ่มมีสมาชิกที่ไม่จงรักภักดีต่อกลุ่มโดยสมัครใจมากขึ้นและไม่คาดว่าจะประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตามในกรณีนี้แสดงว่าแม้ว่าการมีสมาชิกเพิ่มจะทำให้เกิดความไม่มั่นคง แต่ถ้าหากต้องการความสำเร็จมากขึ้นเป็นกรณีพิเศษ สิ่งที่กลุ่มตัวอย่างคิดก็คือการหาผลประโยชน์มาสร้างเป็นแรงจูงใจให้มีการรวมกลุ่มมากขึ้นอยู่นั่นเอง

8. ความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น (Ability to Supply Selective Incentives)

ตัวแบบของ บลาลอค

ความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น มีอิทธิพลทางบวกต่อ ในประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

ความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น มีอิทธิพลทางบวกในระดับปานกลางต่อ ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น กรณีนี้เป็นการมองในแง่มุมมองของความสามารถในการหาผลประโยชน์มาให้สมาชิกว่า หากหามาได้มากจริงการประท้วงระยะยาวก็น่าจะประสบความสำเร็จ

9. ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น (Effectiveness of Selective Incentives)

ตัวแบบของ บลาลอค

ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น มีอิทธิพลทางบวกต่อ ประสิทธิภาพของการระดม และ ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น ไม่มีอิทธิพลต่อ ทั้งประสิทธิภาพของการระดม และ ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก ซึ่งแตกต่างจากตัวแบบของบลาลอค ซึ่งมีเหตุผลสัมพันธ์กับ ที่กลุ่มไม่ได้คาดหวังจากผลประโยชน์ที่นำไปให้สมาชิกว่าจะจูงใจให้สมาชิกอยู่ร่วมประท้วงได้จริง แม้ว่าถ้าคิดว่าจะให้สำเร็จแล้วต้องหาผลประโยชน์มาไว้ก่อนก็ตาม กล่าวโดยสรุปแล้ว การประท้วงของคนไทยมองที่ปัจจัยอื่นมากกว่าผลประโยชน์ที่เห็นได้ชัดเช่นตัวเงินในการที่จะจูงใจให้มาทำการประท้วงได้นานๆจนสำเร็จ โดยน่าจะได้รับอิทธิพลจาก ความเชื่อที่ตรงกัน หรือปัจจัยด้านอุดมการณ์ และ ความเป็นกลุ่มก้อนของสมาชิกที่มีการได้เสียผลประโยชน์ตรงกันมากกว่า

10. ทรัพยากรที่ฝ่ายประท้วงมีอยู่ในปัจจุบัน (Current Resources)

ตัวแบบของ บลาลอค

ทรัพยากรที่ฝ่ายประท้วงมีอยู่ในปัจจุบัน มีอิทธิพลทางบวกต่อ ความรู้ในเรื่องเทคนิคการประท้วง ระดับความสำเร็จของฝ่ายประท้วงที่คาดหวัง มีอิทธิพลทางลบต่อ ระดับความเหนื่อยล้า และ ไม่มีอิทธิพลต่อ ความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

ทรัพยากรที่ฝ่ายประท้วงมีอยู่ในปัจจุบัน มีอิทธิพลทางลบต่อ ระดับความสำเร็จของฝ่ายประท้วงที่คาดหวัง และ ระดับความเหนื่อยล้า

อภิปราย ตัวแบบการประท้วงของสังคมไทย ตัวแปรทรัพยากรที่ฝ่ายประท้วงมีอยู่ในปัจจุบันกลับมีอิทธิพลทางลบต่อระดับความสำเร็จของฝ่ายประท้วงที่คาดหวัง ในระดับปานกลาง หมายความว่า ยิ่งลงทุนลงแรงไปมากก็กลับกลัวว่าการประท้วงจะไม่ประสบความสำเร็จ และ ไม่มีอิทธิพลต่อ ความรู้เรื่องเทคนิคการประท้วง กับ ความสามารถในการสนับสนุนการหาผลประโยชน์มาให้ป็นแรงจูงใจแก่สมาชิก แต่มีอิทธิพลระดับต่ำ ต่อระดับความเหนื่อยล้า หมายความว่าทรัพยากรที่มีอยู่ของประชาชน หากมีจำนวนมาก ก็จะทำให้ผู้ประท้วงมีความรู้สึกเหนื่อยล้าลดลง ประเด็นนี้สมเหตุผลอยู่ในตัวเอง

11. ความสามารถในการระแวดระวัง (Surveillance Capability)

ตัวแบบของ บลาลอค

ความสามารถในการระแวดระวัง มีอิทธิพลทางบวกต่อ ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพะานั้น ประสิทธิภาพของการระดม ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

อภิปราย ตัวแบบการประท้วงของสังคมไทย พบว่า ความสามารถในการระแวดระวังมีอิทธิพลต่อ ประสิทธิภาพของการระดมในระดับปานกลาง และมีอิทธิพลต่อ ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิกในระดับต่ำ และไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปร ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพะานั้น หมายความว่าถ้ามีการจัดหมวดจัดหมู่ แบ่งงานแบ่งหน้าที่กันระมัดระวังดีแล้ว ก็น่าจะทำให้มีคนต้องการเข้าร่วมการประท้วงได้มากขึ้น และ จะทำให้คนที่เข้าร่วมกลุ่มในตอนแรกจะให้การสนับสนุนด้วยการร่วมประท้วงได้ยาวนานขึ้น

12. ความรู้ในเรื่องเทคนิคการประท้วง (Technical Knowledge)

ตัวแบบของ บลาลอค

ความรู้ในเรื่องเทคนิคการประท้วง มีอิทธิพลทางบวกต่อ ความสามารถในการระแวดระวัง ประสิทธิภาพของการระดม

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

อภิปราย ตัวแบบของบลาลอค และกลุ่มประท้วงของสังคมไทย พบว่าการมีความรู้ในทางเทคนิคการประท้วงดีจะทำให้ ความสามารถในการระแวดระวังอันตรายที่จะเกิดกับกลุ่มจากการกระทำของฝ่ายต่อต้านการประท้วงดีขึ้นตามไปด้วย ซึ่งเป็นเรื่องสมเหตุสมผลในตัวเอง ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองตัวแปรอยู่ในระดับปานกลาง แต่ตัวแบบที่ศึกษาไม่มีความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้เรื่องเทคนิคการประท้วงและ ประสิทธิภาพของการระดม แต่ ไปมีอิทธิพลผ่านตัวแปร ความสามารถในการระแวดระวังในระดับปานกลางซึ่งหมายถึงว่า การจะระดมคนได้ดีหรือ คนอยากเข้าร่วมประท้วงที่กลุ่มใดนั้นจะดูที่ว่ากลุ่มสามารถป้องกันอันตรายให้แก่ตนโดยมีวิธีการรักษาความปลอดภัย มีการแบ่งงานแบ่งหน้าที่กันดีขนาดไหน มากกว่าลำพังการมีผู้มีความรู้ทางการประท้วง หรือ อาจมองเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความระมัดระวังต่ออันตรายค่อนข้างสูง

13. อัตราความสำเร็จที่มีมาก่อน (Prior Success Rate)

ตัวแบบของ บลาลอค

อัตราความสำเร็จที่มีมาก่อน มีอิทธิพลทั้งบวกและลบต่อ การจัดองค์การและการระดม
ก่อนหน้านี้ ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก มีอิทธิพลทางบวกต่อทรัพยากร
ที่ฝ่ายประท้วงมีอยู่ในปัจจุบัน มีอิทธิพลทางลบต่อ ขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น และ ไม่มีอิทธิพลต่อ
ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

อัตราความสำเร็จที่มีมาก่อน มีอิทธิพลทางบวกต่อ การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้า
และ ขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในระดับปานกลาง และมีอิทธิพลทางลบต่อ ระดับของการระดมและ
ความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก ในระดับปานกลางและ ทรัพยากรที่ฝ่ายประท้วงมีอยู่ในปัจจุบันใน
ระดับต่ำ

อภิปราย ตัวแบบการประท้วงของสังคมไทยกลุ่มผู้ประท้วงเชื่อว่า ความสำเร็จที่มีมาก่อน
หากมีมาก ก็เพราะการจัดองค์กรที่ดีมาก่อนในคราวนั้น และ ความเดือดร้อนจะลดลง และกลับทำให้การ
ระดมสมาชิกกับการรักษาสมาชิกไว้ลดลง ทั้งนี้อิทธิพลของความสำเร็จที่มีมาก่อนนี้มีต่อตัวแปรทั้งสามใน
ระดับเกือบเรียกได้ว่าปานกลาง ทั้งสามตัวแปร ซึ่งเป็นอีกจุดหนึ่งที่น่าประหลาดใจในประเด็นที่อัตราความ
สำเร็จที่มีมาก่อนมีอิทธิพลทางลบต่อทรัพยากรที่ฝ่ายประท้วงมีอยู่ในปัจจุบันซึ่งตีความได้ว่า อัตราความ
สำเร็จที่มีมาก่อนทำให้การสะสมทรัพยากรในปัจจุบันลดลงแม้ว่าจะมีอิทธิพลในระดับต่ำก็ตาม และอีก
ประเด็นหนึ่งคือ ขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นซึ่งได้รับอิทธิพลทางบวกในระดับปานกลางซึ่งน่าจะเกิด
จากความเชื่อของกลุ่มตัวอย่างว่า ความสำเร็จครั้งที่แล้วนั้น ต้องแลกมาด้วยความเดือดร้อนที่จะตามมา
ส่วนตัวแปร ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิกนั้น ยังสอดคล้องกับตัวแปร
ของบลาลอคที่มีอิทธิพลได้ทั้งบวกและลบ ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าในฐานะของชาวบ้านธรรมดาที่มีสังคมแบบ
ชนบท เมื่อประสบความสำเร็จในการประท้วงแล้ว ก็จะไม่สนใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอีกต่อไป ทำ
ให้กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบคำถามนี้คาดหมายได้ว่า หากกลุ่มประท้วงสำเร็จ ได้ผลประโยชน์มาแล้ว การที่จะไป
ระดมคนมาร่วมอีกนับว่าเป็นสิ่งที่ยาก ประเด็นในข้อนี้จะได้รับการยืนยันอีกครั้งหนึ่งเมื่อศึกษาถึง พฤติ
กรรมที่จะเกิดตามมาจากประท้วงสำเร็จแล้วในการอภิปรายต่อไป

14. ระดับความเหนื่อยล้า (Fatigue Level)

ตัวแบบของ บลาลอค

ระดับความเหนื่อยล้า มีอิทธิพลทางลบต่อ ประสิทธิภาพของการระดม ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

ระดับความเหนื่อยล้า มีอิทธิพลทางบวกต่อ ประสิทธิภาพของการระดม และไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อ ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก

อภิปราย ตัวแบบการประท้วงของสังคมไทย พบว่าหากการประท้วงลำบากมากขึ้น ประสิทธิภาพการระดมจะเพิ่มขึ้นซึ่งมีทิศทางกลับกับของต่างประเทศ และไม่สามารถยืนยันว่าจะรักษาคนให้ทำการประท้วงได้นานมากน้อยแค่ไหน ประเด็นนี้อาจอภิปรายได้ในอีกทางหนึ่งว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามรู้สึกว่ หากการประท้วงมีความยากลำบากมากก็น่าจะทำให้การระดมคนมีมากขึ้นซึ่งมองในแง่ของผู้เข้าประท้วงเองว่า การประท้วงที่มีคนเข้าร่วมมากๆจะมีความยุ่งยากและยากลำบาก ดังนั้น ความหมายในนัยนี้จึงต่างออกไปจากที่เข้าใจกัน

15. ประสิทธิภาพของการระดม (Efficiency of Mobilization)

ตัวแบบของ บลาลอค

ประสิทธิภาพของการระดม มีอิทธิพลทางบวกต่อ ระดับความสำเร็จของฝ่ายประท้วงที่คาดหวัง มีอิทธิพลทางลบต่อ ระดับความเหนื่อยล้า

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

ประสิทธิภาพของการระดม มีอิทธิพลทางบวกต่อ ระดับความสำเร็จของฝ่ายประท้วงที่คาดหวัง และ ระดับความเหนื่อยล้า

ตัวแบบ การประท้วงของสังคมไทย ก็พบว่าการระดมคนได้มาก เป็นเครื่องหมายบ่งบอกความสำเร็จที่จะมากตามมาด้วยเช่นกัน โดยมีอิทธิพลในระดับสูง และกับความเหนื่อยล้ากลับพบว่า ยิ่งการระดมคนมีประสิทธิภาพมากเท่าไร ความยากลำบากก็จะเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น แม้ว่าจะมีอิทธิพลน้อยก็ตาม ทั้งนี้ต่อเนื่องจากข้อที่แล้วว่า ยิ่งระดมคนได้มากคนที่มาอยู่รวมกันมากๆก็จะมี ความยากลำบากตามมา

16. ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก (Degree of Mobilization & Ability to Sustain)

ตัวแบบของ บลาลอค

ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก มีอิทธิพลทางบวกต่อระดับความสำเร็จของฝ่ายประท้วงที่คาดไว้

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

มีความสัมพันธ์ เช่นเดียวกับของบลาลอค ในระดับปานกลาง

อภิปราย ตัวแบบของไทยสอดคล้องกับของบลาลอคที่ว่า การระดมคนออกมาประท้วงและรักษาให้ประท้วงยาวนาน ยิ่งนานมาก ยิ่งคนมาก ก็คาดได้ว่าจะเกิดความล้มเหลวมากขึ้น

17. ระดับความสำเร็จของฝ่ายประท้วงที่คาดไว้ (X's Success Level)

ตัวแบบของ บลาลอค

ระดับความสำเร็จของฝ่ายประท้วงที่คาดไว้ มีอิทธิพลทางบวกและลบต่อ ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิกในเวลาต่อมา มีอิทธิพลทางบวกต่อ ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการในเวลาต่อมา มีอิทธิพลทางลบต่อ ความเดือดร้อนของฝ่ายประท้วงในเวลาต่อมา ไม่มีอิทธิพลต่อตัวแปร การตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วงในเวลาต่อมา พฤติกรรมของฝ่ายประท้วงในเวลาต่อมา

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

อภิปราย ในตัวแบบการประท้วงของสังคมไทยกลับพบว่า หากประท้วงครั้งนี้สำเร็จมาก การตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วงที่มีต่อเราจะมากตามไปด้วยโดยมีอิทธิพลในระดับต่ำแสดงว่ากลุ่มตัวอย่างหวาดระแวงว่าจะถูกแก้แค้นในวิธีการต่างๆ กรณีนี้ตัวแบบต่างประเทศไม่มีแสดงว่า วิถีชีวิตในสังคมมีความแตกต่างกันกับของไทยมาก ที่สังคมในต่างประเทศที่บลาลอคอ้างนั้น หลังจากการพิพาทแล้วจะเลิกแล้วต่อกัน แต่สังคมไทยยังคงความหวาดระแวง และ คงเกิดการดำเนินการกลั่นแกล้งบางประการตามมาด้วย ส่วนความเดือดร้อนที่จะเกิดขึ้นในเวลาต่อมานั้นกลุ่มตัวอย่างคาดว่า ยิ่งประสบความสำเร็จมาก ความเดือดร้อนจะลดลงโดยมีอิทธิพลในระดับต่ำ ส่วนการเป็นกลุ่มหรือไม่เป็นกลุ่มเดียวกันนั้น ไม่ปรากฏว่ามีอิทธิพลเกี่ยวข้องกัน แต่อย่างไรก็ตามยังสามารถพบได้ว่า ความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องวิธีการในเวลาต่อมาจะลดลงโดยมีอิทธิพลในระดับต่ำ หมายความว่าในสังคมของต่างประเทศนั้นหากประท้วงสำเร็จก็จะมีการรักษาประเด็นการประท้วงนั้นต่อไป แต่ในสังคมไทยยิ่งประท้วงได้สำเร็จมาก ก็จะยิ่งแตกต่างกันมากทั้งนี้ก็เพราะในกลุ่มย่อยต่างๆ บางส่วนได้รับผลประโยชน์มาก บางส่วนได้รับผลประโยชน์น้อยกว่า การชูประเด็นการประท้วงย่อมเกิดความขัดแย้งกัน แม้ว่าจะไม่ถึงกับทำให้กลุ่มแตกกัน แต่ก็เห็นชัดว่าจะมีกำลังในการประท้วงอ่อนลงด้วยกลุ่มย่อยบางส่วนนั้นจะไม่ทำการประท้วงต่อไป ในส่วนของพฤติกรรมของ

ฝ่ายประท้วงในเวลาต่อมาที่หมายความว่า จะเกาะกลุ่มกันเหนียวแน่นต่อไปหรือไม่นั้น ในต่างประเทศ ไม่ได้ รับผิดชอบต่อความสำเร็จในครั้งนี้ แต่ในสังคมไทย หากครั้งนี้ประสบความสำเร็จมากขึ้น การรวมตัวต่อไป จะลดลงแม้ว่าจะมีอิทธิพลอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างน้อยก็ตาม

18. ขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น (Extensiveness of Grievances)

ตัวแบบของ บลาลอค

ขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น มีอิทธิพลทั้งบวกและลบต่อ ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

ขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น มีอิทธิพลทางบวกต่อ ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ

อภิปราย ตัวแบบของต่างประเทศพบว่า ขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นอาจทำให้มีความ เห็นด้วยกับประเด็นการประท้วงสูงขึ้นหรือต่ำลงก็ได้ สำหรับในสังคมไทยนั้น ขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิด ขึ้นจากการประท้วงครั้งนี้จะทำให้การรวมตัวกันในการชูประเด็นการประท้วงเหนียวแน่นขึ้นโดยมีอิทธิพล ระดับปานกลาง ซึ่งต่างจากต่างประเทศที่การประท้วงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเพราะการประท้วงสำเร็จ แต่ใน สังคมไทยการประท้วงสำเร็จทำให้เกิดการแตกความสามัคคี แต่ สิ่งที่ทำให้รวมตัวกันได้คือ ความเดือดร้อน ความคับแค้นต่างๆ

19. ความรู้ที่ฝ่ายต่อต้านการประท้วง มีเป้าหมายและทรัพยากรขนาดไหน (Knowledge of Y's Goals & Resources)

ตัวแบบของ บลาลอค

ความรู้ที่ฝ่ายต่อต้านการประท้วงมีเป้าหมายและทรัพยากรขนาดไหน มีอิทธิพลทางบวก ต่อ ความสามารถในการคาดคะเนการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วง

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

อภิปราย ตัวแบบของต่างประเทศและตัวแบบการประท้วงของสังคมไทย พบสอดคล้องกัน ว่า หากทราบว่า ฝ่ายต่อต้านการประท้วงต้องการอะไร และมีเงินทองกำลังคนกำลังอำนาจมากน้อยขนาด ไหน ก็จะทำให้กลุ่มประท้วงฝ่ายประท้วงพอจะมองออกว่า เมื่อทำการประท้วงไปแล้วฝ่ายต่อต้านการ ประท้วงจะลงมือกับฝ่ายประท้วงมากน้อยขนาดไหน เช่นในกรณีที่เป็นเรื่องของผลประโยชน์ที่ยอมกันไม่ได้ และ สามารถระดมคนได้มาก มีความชอบธรรมสูง ฝ่ายต่อต้านการประท้วงก็ควรจะลงมือกับฝ่ายประท้วง อย่างรุนแรงตามไปด้วย

20. ความสามารถในการคาดคะเนการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วง (Ability to Predict Y's Response)

ตัวแบบของ บลาลอค

ความสามารถในการคาดคะเนการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วง มีอิทธิพลทางบวก ต่อ ประสิทธิภาพของการระดม

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ

อภิปราย ตัวแบบของต่างประเทศ พบว่าหากคาดคะเนได้ว่าฝ่ายต่อต้านการประท้วงจะตอบโต้รุนแรงมากน้อยเพียงใดได้มาก ก็จะสามารถระดมคนให้เข้าร่วมได้มาก แต่ ตัวแบบกลุ่มประท้วงของสังคมไทยไม่พบความสัมพันธ์ดังกล่าว จึงสรุปได้แต่เพียงว่า การคาดคะเนได้ว่าฝ่ายต่อต้านการประท้วงจะตอบโต้เรารุนแรงเพียงใดไม่ใช่สาเหตุที่จะทำให้มีคนเข้าร่วมประท้วงมากขึ้นหรือน้อยลง

21. พฤติกรรมของฝ่ายต่อต้านการประท้วงที่ผ่านมา (Y's Past Behaviors)

ตัวแบบของ บลาลอค

พฤติกรรมของฝ่ายต่อต้านการประท้วงที่ผ่านมา ไม่มีอิทธิพลต่อ ขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น ความรู้ว่าฝ่ายต่อต้านการประท้วงมีเป้าหมายและทรัพยากรขนาดไหน ความสามารถในการคาดคะเนการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วง

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

พฤติกรรมของฝ่ายต่อต้านการประท้วงที่ผ่านมา มีอิทธิพลทางบวกต่อ ขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น ความรู้ว่าฝ่ายต่อต้านการประท้วงมีเป้าหมายและทรัพยากรขนาดไหน ความสามารถในการคาดคะเนการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วง โดยมีอิทธิพลต่อตัวแปรทั้งสามในระดับปานกลาง

อภิปราย ตัวแบบการประท้วงของสังคมไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างอาศัยการกระทำของฝ่ายต่อต้านการประท้วงที่ผ่านมา เป็นเครื่องชี้ว่าในคราวนี้จะ ถูกตอบโต้อย่างไร ฝ่ายต่อต้านการประท้วงต้องการอะไรกันแน่ และ มีทรัพยากรมากน้อยเพียงใด ฝ่ายประท้วงจะต้องลำบากคับแค้นอย่างไรได้

22. อัตราและประสิทธิผลการระดมของฝ่ายต่อต้านการประท้วง (Y's Degree & Efficiency of Mobilization)

ตัวแบบของ บลาลอค

อัตราและประสิทธิผลการระดมของฝ่ายต่อต้านการประท้วง มีอิทธิพลทางลบต่อ ระดับความสำเร็จของฝ่ายประท้วงที่คาดไว้

ตัวแบบของกลุ่มประท้วงไทย

อภิปราย ตัวแบบการประท้วงของสังคมไทย ไม่พบว่า การที่ฝ่ายต่อต้านการประท้วงระดมคนได้มาก จะทำให้การประท้วงของฝ่ายประท้วงลดลง ซึ่งอาจอภิปรายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างไม่ยึดถือการระดมคนของฝ่ายต่อต้านการประท้วงซึ่งในขณะนี้คือรัฐบาล จะส่งผลให้การระดมคนของประชาชนมากขึ้นหรือน้อยลง

23. การตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วงในเวลาต่อมา (Response of Y at t+1)

ตัวแบบของ บลาลอค

การตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วงในเวลาต่อมา ไม่มีอิทธิพลต่อ ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการในเวลาต่อมา

ตัวแบบการประท้วงของไทย

อภิปราย ตัวแบบการประท้วงของสังคมไทย แม้มีอิทธิพลในทางลบกล่าวคือ ถ้าฝ่ายต่อต้านการประท้วงตอบโต้รุนแรงตามมา การเห็นพ้องกันว่าจะให้มีประเด็นการประท้วงกันอย่างไรก็อาจกระจัดกระจายออกไป อย่างไรก็ตามอิทธิพลดังกล่าวมีอยู่ในระดับต่ำมาก

24. พฤติกรรมของฝ่ายประท้วงในเวลาต่อมา (X's Behavior at t+1) ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการในเวลาต่อมา (Consensus on Means at t+1) ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิกในเวลาต่อมา (Heterogeneity of Membership at t+1) ความเดือดร้อนของฝ่ายประท้วงในเวลาต่อมา (X's Grievances at t+1)

ตัวแบบของ บลาลอค และของไทยเป็นตัวแปรตามทั้งหมดความสัมพันธ์กับตัวแปรสาเหตุได้อภิปรายไปแล้ว จึงอาจสรุปได้ดังนี้

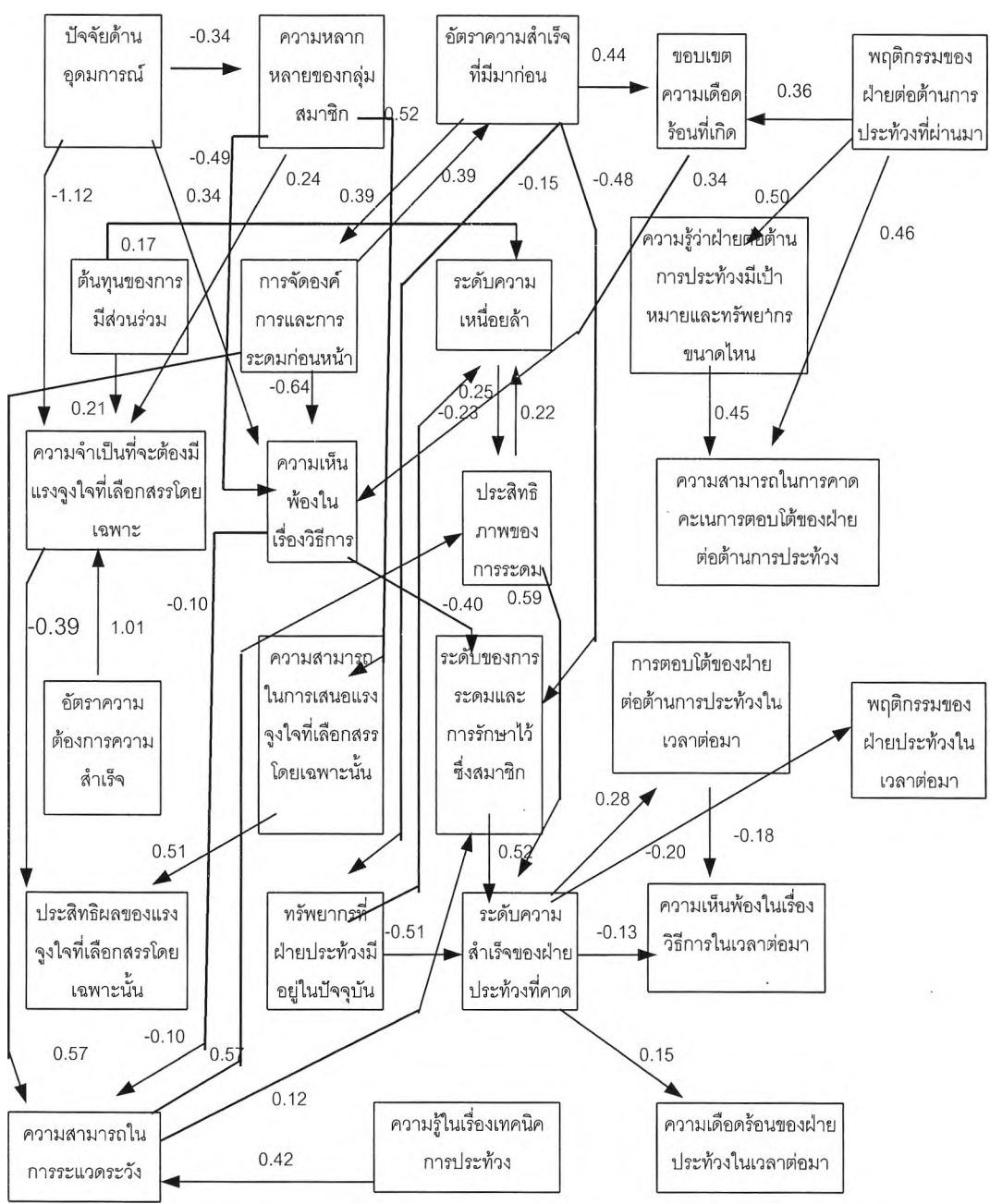
ตัวแบบการประท้วงของไทย

อภิปราย ตัวแบบการประท้วงของสังคมไทย การรวมตัวของกลุ่มจะลดลงถ้าการประท้วงคราวนี้ประสบความสำเร็จโดยมีอิทธิพลในระดับต่ำ และ การกำหนดประเด็นการประท้วงจะเห็นพ้องกันลดลงตามไปด้วยโดยได้รับอิทธิพลในระดับต่ำ และ คาดหมายว่าจะเกิดความลำบากเดือดร้อนตามมามากขึ้น

หากเกิดความสำเร็จโดยได้รับอิทธิพลในระดับต่ำ ส่วนความหลากหลายของกลุ่มสมาชิกในเวลาต่อมาไม่ได้
รับอิทธิพลจากตัวแปรใด

จากความสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้นสามารถนำมาสร้างเป็นตัวแบบลวดรูปได้ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 6.1 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรลวดรูปในการอธิบายปรากฏการณ์ การมีส่วนร่วมทาง
การเมืองของคนไทยด้วยการประท้วง โดยตัดตัวแปรที่ไม่มีอิทธิพลต่อกันอย่างมีนัยสำคัญออกแล้ว

6.2.2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงเหตุผลต่อตัวแปรอื่นสูง

แม้ว่าในโครงสร้างลดรูปจะไม่ได้มีการปรับปรุงให้มีจำนวนตัวแปรลดน้อยลงไปมากกว่านี้เนื่องจากเป็นชุดของตัวแปรที่ได้รับการทดสอบแล้วว่า จะอธิบาย พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการประท้วงอย่างครบถ้วนแล้ว

แต่อย่างไรก็ตามจากที่อภิปรายมาจะพบว่า บางตัวแปรนั้นมี ค่าสัมประสิทธิ์ของเส้นอิทธิพลสูงมากกว่าตัวแปรอื่นๆ สำหรับการศึกษานี้จะคัดเลือกความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันด้วยเส้น สัมประสิทธิ์อิทธิพลสูงกว่า 0.4 เป็นต้นไป ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีความสัมพันธ์ดังนี้

ปัจจัยด้านอุดมการณ์ มีอิทธิพลทางลบต่อ ความจำเป็นต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ (-1.12)

ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิกมีอิทธิพลทางลบต่อ ความสามารถในการสนับสนุนแรงจูงใจใจที่เลือกสรรนั้น (-0.52)

อัตราความสำเร็จที่มีมาก่อนมีอิทธิพลต่อระดับของการระดมและการรักษาไว้ซึ่งสมาชิกในทางลบ(-0.48) และมีอิทธิพลทางบวกต่อขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น (0.44)

พฤติกรรมของฝ่ายต่อต้านการประท้วงที่ผ่านมา มีอิทธิพลทางบวกต่อ ความสามารถในการคาดคะเนการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วง(0.46) และมีอิทธิพลทางบวกต่อ ความรู้ว่าฝ่ายต่อต้านการประท้วงมีเป้าหมายและทรัพยากรขนาดไหน (0.50)

ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิก มีอิทธิพลทางลบต่อ ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ (-0.49)

การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้านั้น มีอิทธิพลทางลบต่อ ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ (-0.64) และมีอิทธิพลทางบวกต่อความสามารถในการระแວดระวัง (0.52) อัตราความสำเร็จที่มีมาก่อน (0.39) ใกล้เคียง 0.40)

ทรัพยากรที่ฝ่ายประท้วงมีอยู่ในปัจจุบัน มีอิทธิพลทางลบต่อ ระดับความสำเร็จของฝ่ายประท้วงที่คาดไว้ (-0.57)

ประสิทธิภาพของการระดม มีอิทธิพลทางบวกต่อ ระดับความสำเร็จของฝ่ายประท้วงที่คาดไว้ (0.59)

ความรู้ในเรื่องเทคนิคการประท้วง มีอิทธิพลทางบวกต่อ ความสามารถในการระแວดระวัง (0.42)

ความสามารถในการระแວดระวัง มีอิทธิพลทางบวกต่อ ประสิทธิภาพของการระดม (0.57)

ความรู้ว่าฝ่ายต่อต้านการประท้วงมีเป้าหมายและทรัพยากรขนาดไหน มีอิทธิพลทางบวกต่อ ความสามารถในการคาดคะเนการตอบสนองของฝ่ายต่อต้านการประท้วง (0.45)

ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก มีอิทธิพลทางบวกต่อ ระดับความสำเร็จของฝ่ายประท้วงที่คาดหวัง (0.52)

อัตราความสำเร็จที่มีมาก่อน และ การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้านี ซึ่งมียอิทธิพลต่อกันและกันในระดับที่ใกล้เคียงกับที่กำหนดไว้ (0.39) และ

ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ มีอิทธิพลทางลบต่อ ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก (0.40)

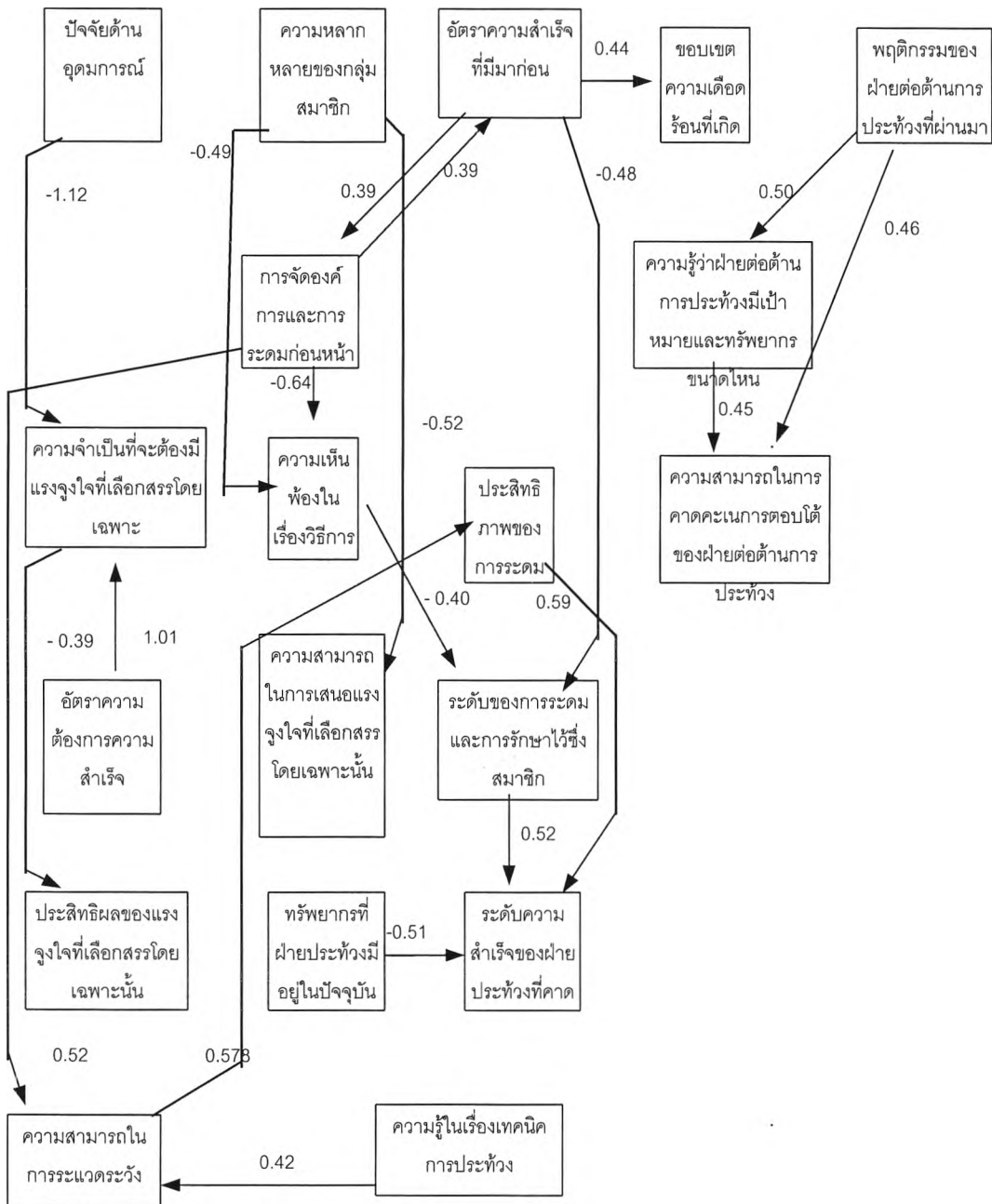
อัตราความต้องการความสำเร็จ มีอิทธิพลทางบวกต่อ ความจำเป็นที่จะต้องมีความแรงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น (1.01)

ความจำเป็นต้องมีความแรงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ มีอิทธิพลทางลบต่อ ประสิทธิภาพของแรงใจที่เลือกสรรนั้น (-0.39 ใกล้เคียง 0.40)

ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิกมีอิทธิพลทางบวกต่อ ระดับความสำเร็จของฝ่ายประท้วงที่คาดหวัง (0.52)

จากความสัมพันธ์ดังกล่าว เมื่อนำมาสร้างตัวแบบลดรูปเฉพาะที่มีอิทธิพลต่อกันสูงจะได้ตัวแบบดัง
นี้

ภาพที่ 6.2 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรลดรูปที่มีอิทธิพลต่อกันสูง

อภิปราย

หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อกันสูงพอสมควรจะพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อเนื้องกันนั้น มีอยู่หลายชุดด้วยกันดังนี้

1. ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิกที่หากมีต่ำตามกลุ่มตัวอย่าง ความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องวิธีการ หรือ ชูประเด็นการประท้วงก็จะสอดคล้องต้องกันสูงตามไปด้วย แต่ทำให้มีการระดมสมาชิกต่ำลง แม้ว่าการระดมสมาชิกได้มากจะหมายถึง ควรจะมีระดับความสำเร็จสูงก็ตาม
2. จากอัตราความสำเร็จที่มีมาก่อนถ้าทำได้ดี ก็ควรจะหมายถึงการประท้วงครั้งก่อนนั้นมีรูปแบบการจัดองค์การที่ดี หรือ สามารถระดมคนได้สำเร็จด้วยดีสูงตามมา แม้ว่าความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องประเด็นการประท้วงจะไม่ตรงกันเพราะลักษณะของสังคมไทยเกรงว่ากลุ่มย่อยที่เข้ามาใหม่จะไม่ได้ได้รับความสนใจก็ตาม แต่ก็น่าจะทำให้มีการระดมคนได้ดี และ มีความสำเร็จตามมาได้เช่นกัน
3. จากอัตราความสำเร็จ และ การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้าทีกล่าวมาแล้วในข้อก่อน ก็มีอิทธิพลทำให้กลุ่มที่จะเข้าประท้วงมีความสามารถในการระแวงระวังภัยดี มีการจัดหมวดหมู่ ป้องกันการแทรกแซงจากฝ่ายต่อต้านการประท้วงได้ดี ทั้งได้รับการสนับสนุนจาก การมีความรู้เรื่องเทคนิคการประท้วงที่ดี ก็จะส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการระดมคนได้มากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งส่งผลให้ ฝ่ายประท้วงน่าจะประสบความสำเร็จในการประท้วงได้สูงเช่นกัน (โดยไม่มีความสัมพันธ์กับระดับของการระดมและการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก)
4. ความรู้ในเรื่องเทคนิคการประท้วงอาจเป็นตัวแปรสาเหตุ ทำให้กลุ่มมีความสามารถในการระแวงระวังที่ดี เมื่อประกอบกับการจัดองค์การและการระดมก่อนหน้านี้ ก็จะทำให้การระดมสมาชิกมีประสิทธิภาพ และมีระดับความสำเร็จของฝ่ายประท้วงสูงขึ้น (โดยไม่มีความสัมพันธ์กับระดับของการระดมและการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก)
5. ความสัมพันธ์ในตัวแปรอื่น ได้แก่ พฤติกรรมของฝ่ายต่อต้านการประท้วงที่ผ่านมา และ ความรู้ฝ่ายต่อต้านการประท้วงมีเป้าหมายและทรัพยากรขนาดไหน ทำให้สามารถคาดคะเนการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วงได้มากขึ้น
6. การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้าถ้าทำได้ดี ก็คาดได้ว่า ความสำเร็จในการประท้วงที่มีมาก่อนก็จะมีมากขึ้นด้วย แต่ในขณะเดียวกันความสำเร็จที่ได้มาก่อนก็หมายถึงความเดือดร้อนจะมีสูงตามไปด้วยเช่นกัน
7. ถ้าพึ่งอัตราความสำเร็จที่มีมาก่อน ถ้าเคยประท้วงสำเร็จเป็นอย่างดีมาแล้ว ก็จะทำให้การระดมคนในครั้งนี้อลดลงไป โดยคาดว่าจะเกิดจากการที่กลุ่มย่อยบางส่วนประสบความสำเร็จแล้วแยกตัวไป

8. ปัจจัยด้านอุดมการณ์ ถ้ามีความเชื่อร่วมกันสูง ก็ไม่มีความจำเป็นต้องแสวงหาผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมมาให้สมาชิก อย่างไรก็ตามหากกลุ่มมีความจำเป็นต้องหาผลประโยชน์ดังกล่าวมาใช้แล้วกลุ่มเองก็คาดหวังว่าผลประโยชน์นั้นไม่น่าจะมีประสิทธิผลในการจูงใจคนได้ดีไปกว่าการที่มีความเชื่อร่วมกันจริงๆ หรือ เป็นคนมีผลประโยชน์ได้เสียเหมือนกัน

9. ปัจจัยด้านอุดมการณ์ก็ยังมีอิทธิพลผ่าน ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิกในทางลบ และ ความเห็นพ้องต้องกันในเรื่องวิธีการ ไปสู่การระดมสมาชิกได้ดี

จากตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิกที่มีอยู่ต่ำ หรือมีความเป็นกลุ่มก้อนกันดี บวกกับการมีความเชื่อร่วมกัน เคยไปประท้วงสำเร็จ หรือ เคยจัดองค์การประท้วงสามารถแบ่งหน้าที่รักษาความปลอดภัยให้สมาชิกเพราะมีผู้ที่รู้วิธีการประท้วงดี สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญให้การประท้วงมีสมาชิกเข้าร่วมมาก และสามารถรักษาสมาชิกให้อยู่ประท้วงได้นานจนประสบความสำเร็จ

อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่า ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้ ตัวแปรที่น่าสังเกต ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการและ ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิกที่มีทิศทางเป็นลบ และ การที่ระดับความเหนียวแน่น ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก ทั้งสองกรณีนี้ควรจะได้ทำการศึกษาต่อไปเพื่อหาข้อสรุปที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

6.2.3 อิทธิพลของตัวแปรเมื่อจำแนกตามขั้นตอนของการประท้วง

การอภิปรายอิทธิพลของตัวแปรเมื่อแยกเป็นกลุ่มจำแนกตามบทบาทของกลุ่มตัวแปร ความสัมพันธ์ที่มีต่อกันในกลุ่มผู้ประท้วงของไทย เป็น สามขั้น ได้แก่ ขั้นก่อนทำการประท้วง ขั้นระหว่างทำการประท้วง และ ขั้นที่เป็นผลจากการประท้วง โดยศึกษาเฉพาะตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงต่อตัวแปรอื่น

ตัวแปรกลุ่มที่เป็นเงื่อนไขก่อนทำการประท้วง ได้แก่ ปัจจัยด้านอุดมการณ์ ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิก ต้นทุนของการมีส่วนร่วม การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้านี้ ความจำเป็นที่จะต้องมีความแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ อัตราความต้องการความสำเร็จ ความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ

ในขั้นก่อนทำการประท้วงนี้จะพบว่า ตัวแปร ปัจจัยด้านอุดมการณ์ ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิก และ การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้ามีความสำคัญที่สุด เพราะส่งอิทธิพลต่อเนื่องไปจนถึงขั้นที่เป็นผลจากการประท้วง โดยในขั้นก่อนการประท้วงนี้ การจัดองค์การและการระดมมาในคราวก่อนนั้นกลับทำให้ กลุ่มย่อยรู้สึกว่าการประท้วงของตนจะไม่ได้ได้รับความสนใจซึ่งจุดนี้แตกต่างกับในต่างประเทศ ต่อมา การจัดองค์การนี้เองมีผลให้ในขั้นระหว่างทำการประท้วงจะมีการระมัดระวังการแทรกแซงจากฝ่ายต่อต้านการประท้วงได้ดี สามารถระดมคนได้ดี และ คาดหมายได้ว่าจะประสบความสำเร็จใน

ระดับใด ส่งผลให้รู้ว่าฝ่ายต่อต้านการประท้วงจะตอบโต้กลับรุนแรงเพียงใด รองลงมาได้แก่ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิก ที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่นในขั้นก่อนการประท้วงได้แก่ ความเห็นพ้องกันว่าจะประท้วงในประเด็นใดซึ่งเป็นไปในทางบวก ยิ่งมีความเป็นกลุ่มก้อนมากเท่าไร ก็ยิ่งเห็นตรงกัน ทำให้การระดมคนง่ายขึ้น

ตัวแปรกลุ่มที่เป็นกระบวนการประท้วง ได้แก่ ทรัพยากรที่ฝ่ายประท้วงมีอยู่ในปัจจุบัน ความสามารถในการระแວดระวัง ความรู้ในเรื่องเทคนิคการประท้วง อัตราความสำเร็จที่มีมาก่อน ระดับความเห็น้อยล้ำ ประสิทธิภาพของการระดม ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก ระดับความสำเร็จของฝ่ายประท้วงที่คาดไว้ ความรู้ว่าฝ่ายต่อต้านการประท้วงมีเป้าหมายและทรัพยากรขนาดไหน ความสามารถในการคาดคะเนการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วง พฤติกรรมของฝ่ายต่อต้านการประท้วงที่ผ่านมา อัตราและประสิทธิผลการระดมของฝ่ายต่อต้านการประท้วง

ในขั้นระหว่างการประท้วงนี้ ตัวแปรความสามารถในการระแວดระวัง และ ประสิทธิภาพของการระดม และระดับความสำเร็จของฝ่ายประท้วงที่คาดไว้มีความสำคัญมาก เพราะได้รับอิทธิพลต่อเนื่องกันตั้งแต่ขั้นก่อนทำการประท้วงได้แก่ การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้านี้ โดยถ้า เคยจัดตั้งการประท้วงมาแล้วก็ควรมีความรู้และมี การระแວดระวังดี ก็จะทำให้คนเข้ามาร่วมกลุ่มประท้วงมากขึ้น มีคนเข้าร่วมกลุ่มมากก็คาดว่าจะสำเร็จมากขึ้นตามไปด้วย ตัวแปร อัตราความสำเร็จที่มีมาก่อนของการประท้วงไทยถ้ามีมาก ก็จะมีผู้เข้าร่วมในครั้งต่อไปน้อยลง ซึ่งคาดได้ว่าเกิดจากสภาพสังคมไทยที่มีความเป็นพลวัตรน้อยกว่าสังคมในประเทศตะวันตก เมื่อมีบางกลุ่มย่อยประสบความสำเร็จไปแล้ว ส่วนที่เหลือจะขาดสมาชิกเข้าร่วมประท้วงไป ส่วนตัวแปรความรู้เรื่องเทคนิคการประท้วงจะทำให้ความสามารถในการระแວดระวังดีขึ้น ส่วนตัวแปรสองตัวสุดท้าย คือความรู้ว่าฝ่ายต่อต้านการประท้วงมีเป้าหมายและทรัพยากรขนาดไหน ก็ ทำให้คาดหมายได้ว่าฝ่ายต่อต้านการประท้วงจะมีการตอบโต้ในระดับใด กล่าวคือ หากเป้าหมายที่ทำการแข่งขันกันนั้นสำคัญ ฝ่ายต่อต้านการประท้วงย่อมไม่ยอมโดยง่ายและถ้าสามารถระดมคนและทรัพยากรมาแข่งขันจำนวนมากแล้วแพ้ไป ย่อมสมควรที่จะมีการตอบโต้ภายหลังอย่างรุนแรงด้วย อย่างไรก็ตามอิทธิพลของชุดตัวแปรหลังสุดนี้ไม่มีอิทธิพลต่อระดับของการระดมคนเข้าทำการประท้วงแต่อย่างใด

ตัวแปรกลุ่มที่เป็นผลจากการประท้วง ได้แก่ ขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น การตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วงในเวลาต่อมา พฤติกรรมของฝ่ายประท้วงในเวลาต่อมา ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการในเวลาต่อมา ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิกในเวลาต่อมา ความเดือดร้อนของฝ่ายประท้วงในเวลาต่อมา

ผลกระทบที่ตามมาภายหลังการประท้วงสำหรับกลุ่มตัวอย่างของสังคมไทยนั้น ให้ความสำคัญต่อการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วงในเวลาต่อมาเป็นอย่างมาก และมีเป็นจำนวนมากที่เคยไปประท้วงมาแล้วและประสบความสำเร็จมาแล้วได้รับการตอบโต้อย่างรุนแรงจากฝ่ายต่อต้านการประท้วง เช่นการก

ล้นแกล้งทางกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ การไม่ให้ความร่วมมือ รวมทั้งการก่อวินาศกรรมร่างกายตนเอง และครอบครัวด้วย จึงเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า ผู้ที่เรียกร้องทำการประท้วงโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนในชนบทผู้ยากไร้นั้น ได้รับการกระทำจากกลุ่มทุน และ กลุ่มข้าราชการด้วยความรุนแรง ตลอดมา

สำหรับรายละเอียดของระดับของการระดมสมาชิกของกลุ่มตัวอย่างนั้นพบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถระดมคนเข้าร่วมได้โดยเฉลี่ย 2,000 คน โดยกลุ่มคนที่เข้าร่วมมีอย่างน้อย 500 คน ในกรณีที่ต้องการให้การประท้วงสำเร็จกลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าควรมีผู้เข้าร่วม 20,000 คน และสามารถรักษาการประท้วงให้ยาวนานได้โดยเฉลี่ย 67 วัน ทั้งนี้เวลาต่ำสุดที่กลุ่มต้องการประท้วงจะอยู่ที่ 7 วัน และระยะเวลาสูงสุดที่กลุ่มคาดว่าจะใช้ในการประท้วงได้อยู่ที่ 120 วัน

จากการศึกษาในครั้งนี้ ตัวแปรต่างๆสามารถอธิบายการประท้วงในบริบทของไทยได้สมเหตุสมผลเป็นอย่างดี แม้ว่าบางตัวแปรจะให้ผลไม่ตรงกับในต่างประเทศ แต่ก็มีคุณสมบัติสมเหตุสมผลในตัวเองอยู่ สามารถที่จะนำไปใช้ศึกษากระบวนการประท้วงของไทยในกรณีต่างๆได้ ทั้งในแง่การวิเคราะห์ หรือ การหาข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อไปเพื่อให้การค้นพบมีความหนักแน่นและแจ่มชัดยิ่งขึ้น

6.2.3 ตัวแปรตามสมมติฐานการวิจัย

ตัวแปรตามสมมติฐานการวิจัยที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรตาม ระดับของการระดมและความสามารถในการรักษาไว้ซึ่งสมาชิก มีดังต่อไปนี้

1. ตัวแปร อัตราความสำเร็จที่มีมาก่อน

ผลทางตรง เท่ากับ -0.478

ผลทางอ้อม ผ่าน การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้านั้น ความสามารถในการระแวงระวัง และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้านั้น ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ และอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ เท่ากับ

0.0624

ผลรวม เท่ากับ -0.415

ผลปลอม เท่ากับ 0.0851

สรุปแล้ว เป็นไปตามสมมติฐาน

2. การจัดการและการระดมก่อนหน้า

ผลทางตรง เท่ากับ 0.0

ผลทางอ้อม ผ่านอัตราความสำเร็จที่มีมาก่อน และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความเห็นพ้อง
ในเรื่องวิธีการ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความสามารถในการระดมระวาง เท่ากับ 0.084

ผลรวม เท่ากับ 0.084

ผลปลอม เท่ากับ -0.191

สรุปแล้ว เป็นไปตามสมมติฐาน

3. ระดับความเหนียวล้ำ

ผลทางตรง 0.0

ผลทางอ้อม 0.0

ผลรวม 0.0

ผลปลอม เท่ากับ 0.0

สรุปแล้ว ไม่เป็นไปตามสมมติฐานเนื่องจาก ระดับความเหนียวล้ำไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อ
ตัวแปรตาม

4. ประสิทธิภาพของการระดม

ผลทางตรง 0.0

ผลทางอ้อม ผ่านระดับความเหนียวล้ำ เท่ากับ 0.0

ผลรวม เท่ากับ 0.0

ผลปลอม เท่ากับ 0.1234

สรุปแล้ว ไม่เป็นไปตามสมมติฐานเนื่องจาก ประสิทธิภาพของการระดม ไม่มีอิทธิพลทาง
อ้อมผ่านระดับความเหนียวล้ำไปยังตัวแปรตาม

5. ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ

ผลทางตรง -0.338

ผลทางอ้อม ผ่าน ความสามารถในการระดมระวาง และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ประสิทธิภาพ
ของการระดม เท่ากับ 0.0147

ผลรวม เท่ากับ -0.328

ผลปลอม เท่ากับ 0.0687

สรุปแล้ว เป็นไปตามสมมติฐาน

6. ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ

ผลทางตรงเท่ากับ 0.0

ผลทางอ้อม ผ่าน ประสิทธิภาพของการระดม ระดับของความเหนื่อยล้า เท่ากับ 0.0

ผลรวม เท่ากับ 0.0

ผลปลอม เท่ากับ 0.0

สรุปแล้ว ไม่เป็นไปตามสมมติฐานเนื่องจากไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

7. ความสามารถในการระแວดระวัง

ผลทางตรง เท่ากับ 0.147

ผลทางอ้อม ผ่านประสิทธิภาพของการระดม ระดับของความเหนื่อยล้า เท่ากับ 0.0

ผลรวม เท่ากับ 0.147

ผลปลอม เท่ากับ -0.098

สรุปแล้ว เป็นไปตามสมมติฐานบางส่วนเนื่องจาก ระดับความเหนื่อยล้าไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

8. ความรู้ในเรื่องเทคนิคการประท้วง

ผลทางตรง เท่ากับ 0.0

ผลทางอ้อม ผ่านความสามารถในการระแວดระวัง และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความสามารถในการระแວดระวัง ประสิทธิภาพของการระดม ระดับความเหนื่อยล้า เท่ากับ 0.0602

ผลรวม เท่ากับ 0.0602

ผลปลอม เท่ากับ 0.0

สรุปแล้ว เป็นไปตามสมมติฐานบางส่วนเนื่องจาก ระดับความเหนื่อยล้าไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

9. ความสามารถในการคาดคะเนการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วง

ผลทางตรง เท่ากับ 0.0

ผลทางอ้อม ผ่านประสิทธิภาพของการระดม ระดับความเหนื่อยล้า เท่ากับ 0.0

ผลรวม เท่ากับ 0.0

ผลปลอม เท่ากับ -0.04135

สรุปแล้ว ไม่เป็นไปตามสมมติฐานเนื่องจาก ความสามารถในการคาดคะเนการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วง ไม่มีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพของการระดม และ ระดับความเหนื่อยล้า

10. ทรัพยากรที่ฝ่ายประท้วงมีอยู่ในปัจจุบัน

ผลทางตรง เท่ากับ 0.0

ผลทางอ้อม ผ่านระดับของความเหนื่อยล้า และมีอิทธิพลผ่าน ความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น เท่ากับ 0.0

ผลรวม เท่ากับ 0.0

ผลปลอม เท่ากับ 0.0735

สรุปแล้ว ไม่เป็นไปตามสมมติฐานเนื่องจาก ระดับความเหนื่อยล้าไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม และ ตัวแปรความสามารถในการสนับสนุนแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ และ ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น

11. ปัจจัยด้านอุดมการณ์

ผลทางตรง เท่ากับ 0.0

ผลทางอ้อม ผ่าน ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิก ความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิก ความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น ประสิทธิภาพของการระดม ระดับความเหนื่อยล้า และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ ระดับความเหนื่อยล้า ประสิทธิภาพของการระดม และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความจำเป็นที่จะต้องมีความแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น เท่ากับ -0.059

ผลรวม เท่ากับ -0.059

ผลปลอม เท่ากับ 0.0

สรุปแล้ว เป็นไปตามสมมติฐานบางส่วน

12. ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิก

ผลทางตรง เท่ากับ 0.0

ผลทางอ้อม ผ่านความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ ระดับความเหนื่อยล้า เท่ากับ -0.1656

ผลรวม เท่ากับ -0.1656

ผลปลอม เท่ากับ 0.0

สรุปแล้ว เป็นไปตามสมมติฐานบางส่วน เนื่องจาก ตัวแปรความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

13. ขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

ผลทางตรง เท่ากับ 0.0

ผลทางอ้อม ผ่านความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ เท่ากับ -0.1149

ผลรวม เท่ากับ -0.1149

ผลปลอม เท่ากับ -0.215

สรุปแล้ว เป็นไปตามสมมติฐาน

14. ความจำเป็นที่จะต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ

ผลทางตรง เท่ากับ 0.0

ผลทางอ้อม ผ่านประสิทธิผลของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ประสิทธิผลของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น ประสิทธิภาพของการระดม ระดับความเหนื่อยล้า เท่ากับ 0.0

ผลรวม เท่ากับ 0.0

ผลปลอม เท่ากับ 0.0

สรุปแล้ว ไม่เป็นไปตามสมมติฐานเนื่องจาก ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

15. ความสามารถในการเสนอแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น

ผลทางตรง เท่ากับ 0.0

ผลทางอ้อม ผ่านประสิทธิผลของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น เท่ากับ 0.0

ผลรวม เท่ากับ 0.0

ผลปลอม เท่ากับ -0.109

สรุปแล้ว ไม่เป็นไปตามสมมติฐานเนื่องจาก ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

16. ต้นทุนของการมีส่วนร่วม

ผลทางตรง เท่ากับ 0.0

ผลทางอ้อม ผ่านระดับความเหนื่อยล้า และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความจำเป็นที่จะต้องมีแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ ประสิทธิผลของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ เท่ากับ 0.0

ผลรวม เท่ากับ 0.0

ผลปลอม เท่ากับ 0.0

สรุปแล้ว ไม่เป็นไปตามสมมติฐานเนื่องจาก ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

17. ความรู้ว่าฝ่ายต่อต้านการประท้วงมีเป้าหมายและทรัพยากรขนาดไหน

ผลทางตรง เท่ากับ 0.0

ผลทางอ้อม ผ่านความสามารถในการคาดคะเนการตอบสนองของฝ่ายต่อต้านการประท้วง ประสิทธิภาพของการระดม ระดับของความเหนื่อยล้า เท่ากับ 0.0

ผลรวม เท่ากับ 0.0

ผลปลอม เท่ากับ -0.0725

สรุปแล้ว ไม่เป็นไปตามสมมติฐานเนื่องจากตัวแปร ประสิทธิภาพของการระดม ระดับของความเหนื่อยล้า ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

18. พฤติกรรมของฝ่ายต่อต้านการประท้วงที่ผ่านมา

ผลทางตรง เท่ากับ 0.0

ผลทางอ้อม ผ่านขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ ความสามารถในการระแວดระวัง และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่าน ความรู้ว่าฝ่ายต่อต้านการประท้วงมีเป้าหมายและทรัพยากรขนาดไหน ความสามารถในการคาดคะเนการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วง ประสิทธิภาพของการระดม ระดับของความเหนื่อยล้า และมีอิทธิพลทางอ้อม ผ่านความสามารถในการคาดคะเนการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วง ประสิทธิภาพของการระดม ระดับของความเหนื่อยล้า เท่ากับ -0.0395

ผลรวม เท่ากับ -0.0395

ผลปลอม เท่ากับ 0.0

สรุปแล้ว เป็นไปตามสมมติฐานบางส่วนเนื่องจากตัวแปรความสามารถในการคาดคะเนการตอบโต้ของฝ่ายต่อต้านการประท้วง ระดับความเหนื่อยล้า ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

19. อัตราความต้องการความสำเร็จ

ผลทางตรง เท่ากับ 0.0

ผลทางอ้อม ผ่านความจำเป็นที่จะต้องมีความแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น เท่ากับ 0.0

ผลรวม เท่ากับ 0.0

ผลปลอม เท่ากับ 0.0

สรุปแล้ว ไม่เป็นไปตามสมมติฐานเนื่องจาก ตัวแปรความจำเป็นที่จะต้องมีความแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะ ประสิทธิภาพของแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

จากการทดสอบสมมติฐานข้างต้นแล้วจะพบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามได้แก่ตัวแปรดังต่อไปนี้

- อัตราความสำเร็จที่มีมาก่อน (-0.415)
- การจัดองค์การและการระดมก่อนหน้า (0.084)
- ความเห็นพ้องในเรื่องวิธีการ (-0.328)
- ความสามารถในการระแວดระวัง (0.147)
- ความรู้ในเรื่องเทคนิคการประท้วง (0.0602)
- ปัจจัยด้านอุดมการณ์ (-0.059)
- ความหลากหลายของกลุ่มสมาชิก (-0.1656)
- ขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น (-0.1149)
- พฤติกรรมของฝ่ายต่อต้านการประท้วงที่ผ่านมา (-0.0395)

จากการทดสอบสมมติฐานข้างต้นหากจัดกลุ่มความสัมพันธ์กันแล้วจะพบว่า ประชาชนมีแรงจูงใจให้เข้าร่วมทำการประท้วงจาก องค์การที่นำการประท้วงซึ่งควรจะมีชื่อเสียงดีหรือประสบความสำเร็จมาก่อน ร่วมด้วยความรู้ว่าจะประท้วงอย่างไรจะป้องกันตนเองอย่างไร เป็นสำคัญ ในขณะที่เดียวกันนั้นความสำเร็จที่กลุ่มนำมีมาก่อนถ้าไม่สอดคล้องกับกลุ่มตนก็จะไม่เข้าร่วมด้วย ซึ่งสัมพันธ์กับเรื่องความเห็นพ้องต้องกันว่าจะชูประเด็นการประท้วงเรื่องอะไร ในอีกกลุ่มหนึ่งนั้นเป็นเรื่องของ ปัจจัยด้านอุดมการณ์และความหลากหลายของกลุ่มสมาชิกที่ต่างมีผลทางลบต่อการระดมสมาชิกทั้งคู่ ซึ่งหมายความว่ากลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อในเรื่องอุดมการณ์ร่วมกันน้อย และ มีความหลากหลายของกลุ่มสมาชิกไม่มาก ในการที่จะรวมตัวกันประท้วง ส่วนขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น กับพฤติกรรมของฝ่ายต่อต้านการประท้วงที่ผ่านมาซึ่งกระทบต่อการรวมตัวของประชาชนนั้นคือ อาจเป็นไปได้ที่กลุ่มตัวอย่างมีความเกรงกลัวว่าหากประท้วงสำเร็จแล้วตนเองจะเดือดร้อนอีกครั้งหนึ่ง เพราะเคยมีประสบการณ์ถึงพฤติกรรมของฝ่ายต่อต้านการประท้วงที่ผ่านมาที่มีผลทางลบต่อตนเอง และ คิดรวมไปถึงขอบเขตความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นว่ามีผลกระทบทางลบต่อตนเองด้วยเช่นกัน หมายถึงหาก มีการกระทำจากฝ่ายต่อต้านการประท้วงสูง ก็คงมีผู้เข้าร่วมน้อยลงนั่นเอง ในทางกลับกันถ้าฝ่ายต่อต้านการประท้วงไม่กลั่นแกล้ง ไม่กดดันในเรื่องทางกฎหมาย หรือ การให้บริการที่เลือกปฏิบัติจากรัฐราชการแล้ว ประชาชนจะมีการเข้าร่วมการประท้วงได้มากขึ้น

จากการวิจัยที่ได้ผ่านมาทั้งหมดนี้ หากพยายามนำการค้นพบมาอภิปราย หรือ หาข้อสังเกต ประเด็นที่จะเป็นประโยชน์ในการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการประท้วงของสังคมไทยต่อไปแล้ว ก็มีสิ่งที่น่าสนใจสมควรทำการศึกษาต่อไปดังนี้

หากสังเกตตัวแปรที่มีบทบาทสำคัญบางตัวแล้ว จะเห็นว่ากลุ่มที่เข้าทำการประท้วงของไทยนั้น มีความเป็นกลุ่มก้อนกันค่อนข้างสูง หรือ มีความหลากหลายของกลุ่มสมาชิกไม่มากนัก ทำให้การกำหนดวิธีการประท้วง หรือ การหาแรงจูงใจที่เลือกสรรโดยเฉพาะมาให้นั้นไม่มาก และ ไม่ยุ่งยาก แต่ในระยะยาว ซึ่งหมายถึงหลังการประท้วงไปแล้ว ปรากฏว่า กลุ่มสมาชิกบางส่วนซึ่งเป็นส่วนมากที่เดียวจะแยกย้ายกันจากไปเมื่อได้รับความสำเร็จจากการประท้วงแล้ว ประเด็นนี้ น่าที่จะทำการศึกษาต่อไปให้ลึกซึ้งกว่า เป็นเพราะเหตุใด ซึ่งจะเห็นได้จากที่ว่าปัจจัยด้านอุดมการณ์นั้นมีความสัมพันธ์เชิงลบกับ ความหลากหลายของสมาชิก เมื่อกลุ่มสมาชิกมีความหลากหลายต่ำ ก็สะท้อนออกมาได้ว่า ปัจจัยด้านอุดมการณ์ นั้นมีอยู่ในระดับต่ำกว่า หรือ พูดได้ว่าการยึดเหนี่ยวกันด้วยเหตุผลทางอุดมการณ์นั้นน้อยกว่า ความต้องการมาประท้วงเพื่อผลประโยชน์ที่ตนเองเสียไป หรือ ฟังจะได้รับจากการประท้วงนั้น ดังนั้นความเป็นกลุ่มก้อนของกลุ่มสมาชิกนี้จึงไม่ได้มีความหมายว่า ประชาชน หรือ ภาคประชาสังคม (Civil Society) ของไทยนั้นมีความแข็งแกร่ง แต่ตีความได้ว่าเพราะมีความเดือดร้อนเกิดขึ้น จึงต้องมาร่วมการประท้วง แต่เพราะความเดือดร้อนนั้นมีความใกล้เคียงกัน สมาชิกจึงดูเป็นกลุ่มก้อน แต่ ถ้าสามารถแบ่งแยกสมาชิกของกลุ่มประท้วงออกเป็นส่วนๆ และ พยายามให้มีการแก้ปัญหาเป็นเรื่องๆ แยกออกจากกัน ก็จะเป็นการง่ายที่จะทำลาย ความเข้มแข็งในการเข้ามาประท้วง กล่าวโดยสรุปแล้ว กลุ่มประชาชนที่มาประท้วงนี้ยังไม่มีความเห็นพ้องเพียงพอ หากพิจารณาตามนัยที่ปรากฏออกมาจากข้อมูลเชิงประจักษ์นี้ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติแล้ว หากกลุ่มนั้นๆ ทำการประท้วงต่อเนื่อง ประท้วงนานๆ สมาชิกในกลุ่มที่หลากหลายแตกต่างกันก็สามารถที่จะหลอหลอมความต้องการทางการเมืองให้สอดคล้องต้องกันได้ อย่างไรก็ตาม คงเป็นการยากที่จะหวังให้กลุ่มผู้ประท้วง เป็นตัวแทนของการแสดงออกซึ่งประชาธิปไตยทางตรง เนื่องจากอุดมการณ์ที่จะยึดเหนี่ยวกลุ่มต่างๆ ให้มีทิศทางชัดเจนนั้นยังมีอยู่ในระดับต่ำ หลักฐานเชิงประจักษ์ที่สามารถเห็นได้ ก็คือ การที่รัฐบาลที่ทำการแก้ปัญหาของประชาชนที่เข้ามาทำการประท้วงนั้น จะมุ่งแก้ปัญหาความเดือดร้อนแยกเป็นประเด็น เพื่อคลี่คลายความเห็นพ้องในการประท้วง และ ผู้ประท้วงเองก็ดำเนินการเจรจาตามประเด็นที่ได้รับความเดือดร้อน โดยที่ไม่มีฝ่ายใดเลยจะยกประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นว่าเกิดมาจากเรื่องหลักๆทางการเมืองอะไรบ้าง เช่นการรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจไว้ที่ระบบราชการและไม่ยอมรับฟังหรือไม่ให้ประชาชนร่วมรับรู้และแก้ปัญหาไปพร้อมๆกับระบบราชการใช่หรือไม่ หรือ เป็นเพราะระบบการเมืองมีข้อบกพร่อง ประชาชนไม่สามารถพึ่งพาระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภาได้แล้วใช่หรือไม่ จึงต้องดำเนินการประท้วงเรียกร้อง แล้วจะมีระบอบประชาธิปไตยเช่นนี้ไว้ทำไม หรือ ควรปรับปรุงแก้ไขอะไร เพื่อให้เป็นการแก้ปัญหาของประชาชนในระยะยาวไม่ให้เกิดซ้ำขึ้นมาอีก เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องทางนามธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบความเชื่อทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง ที่ประชาชนมีสิทธิจะยกขึ้นมาเพื่อเป็นแรงจูงใจให้กลุ่มประชาชนที่เข้าร่วมประท้วงร่วมทำการประท้วงต่อไป ไม่ใช่เพื่อเพียงให้ได้สิทธิการทำกินของตน แต่เพื่อ

สร้างความเป็นธรรมให้กับประชาชนกลุ่มอื่นๆ หรือ ลูกหลานของตนในอนาคต รวมทั้งเพื่อสร้างสังคมที่น่าอยู่ขึ้นในระยะยาว

ประเด็นที่น่าสนใจต่อไปก็คือ ในสังคมไทยยังมีการยึดถือตัวบุคคลมากกว่าระบบอยู่มาก ดังจะเห็นได้จากนัยของการที่ประชาชนจะเข้าร่วมการประท้วงนั้น จะดูที่ผู้นำว่ามีชื่อเสียงหรือไม่ เคยนำประท้วงสำเร็จหรือไม่ องค์กรประท้วงนี้เคยนำประท้วงสำเร็จมาแล้วหรือไม่ ผู้นำนั้นสามารถหาผลประโยชน์ที่เหมาะสมให้เพื่อจูงใจให้เข้าประท้วงหรือไม่ มีการระแวงระวังภัยดีขนาดไหนเป็นต้น อีกทั้งหากฝ่ายต่อต้านการประท้วง ซึ่งคือรัฐบาลในบริบทนี้เปิดทางให้ก็จะมีการประท้วงมากขึ้น สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชาชนของไทยยังเป็นกลุ่มที่ไม่มีการริเริ่มทำการประท้วงมากเท่าที่ควร ดังนั้นจึงคงเป็นฝ่ายที่ถูกกระทำเสียเป็นส่วนมาก ประชาชนจะยังคงเป็นกลุ่มที่เสียเปรียบอยู่ตลอดไปหากประชาชน ไม่มีความมั่นใจ ไม่มีความตั้งใจ และ เกี่ยวพันกับย่อหน้าที่แล้วคือ อุดมการณ์ ความเชื่อ อย่างใดอย่างหนึ่งที่จะเป็นตัวของตัวเอง อาศัยกลุ่มพวกของตน รักษาสิทธิอันพึงมีพึงได้ของตน ด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

สิ่งที่น่าสนใจต่อไปก็คือ ประเด็นที่กลุ่มประท้วง ซึ่งอาจไม่ใช่มืออาชีพที่แท้จริงได้แก่กลุ่มที่เคยไปประท้วงบ้างแต่ไม่มากนักส่วนใหญ่เกรงกลัวระบบราชการ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างเชื่อว่า หากทำการประท้วงสำเร็จ และ ถ้าประเด็นที่ทำการประท้วงนั้นสำคัญ มีการได้เสียกันรุนแรง ตนเองจะต้องได้รับความเดือดร้อนตามมาอย่างแน่นอน ไม่ว่าจะเป็นการก่อกวนในแง่ของกฎหมาย ซึ่งในความเป็นจริงก็สามารถเห็นข้าราชการเป็นผู้กระทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม และ การก่อกวนด้วยการมีกลุ่มอื่นเข้ามาทำร้าย ทำให้บาดเจ็บ หรือ กลัว เป็นจำนวนมาก ฝ่ายต่อต้านการประท้วงเองนิยมที่จะ ซื่อเวลา และมีการก่อกวนในรูปแบบต่างๆ

ประเด็นสุดท้ายที่ควรกล่าวถึงคือ ทำอย่างไรจึงจะทำให้กลุ่มประชาชนเหล่านี้ สามารถรวมตัวกันเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดการปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตย วิธีที่อาจทำได้คือการรวมกลุ่มระหว่าง กลุ่มประชาชนในเมือง และ กลุ่มประชาชนในชนบท ด้วยอุดมการณ์ที่สูงขึ้นกว่าการมองผลประโยชน์เฉพาะหน้าของกลุ่มตน ดังที่ปรากฏอยู่ในสังคมยุโรปตะวันตก ที่ประชาชนซึ่งเป็นชนชั้นกลาง และ ชนชั้นสูง ได้เข้ามาช่วยเหลือชนชั้นแรงงาน และผู้ด้อยโอกาสชนบทในการร่วมกันต่อสู้เรียกร้องสิทธิต่างๆที่พึงมีพึงได้ โดยยกระดับความคิดร่วมกันให้สูงพ้น ความรู้สึกการเป็นคนละพวกกันเสีย ด้วยความเชื่อร่วมกันบางอย่างที่เป็นที่ยอมรับได้ทั้งในชนบทและในเมือง เช่น เรื่องของสิ่งแวดล้อม การปกครองตนเอง และการกระจายอำนาจ เป็นต้น สิ่งนี้เป็นอุดมการณ์หลังยุควัตถุนิยม (postmaterialism) ที่สามารถมีการยอมรับร่วมกันได้ อย่างไรก็ตามการริเริ่มสิ่งเหล่านี้ คงต้องเกิดจากทั้งคนในเมืองและในชนบทที่ต่างได้รับการศึกษา หรือ ประสบการณ์ให้ตระหนัก ถึงความเปลี่ยนแปลงในสังคมมากเพียงพอที่จะสละความสุข และ ความได้เปรียบของตนลงไปช่วยรณรงค์สิ่งต่างๆเหล่านี้ร่วมกัน ในขณะที่เดียวกันชาวชนบทคงต้องยอมรับบทบาทการนำของกลุ่มชนชั้นนำในเมืองที่มีวิถีคิดและการดำรงชีวิตต่างออกไปจากกลุ่มตนให้ได้ด้วย

เรื่องดังกล่าวนี้ หากทำได้ภาคประชาชน หรือ ประชาสังคมก็จะเกิดขึ้น เป็นการเติมช่องว่างระบบ ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้

อย่างไรก็ตาม ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ นอกจากจะสามารถทดสอบ สมมติฐาน ที่ได้ตั้งไว้แล้ว ยังสามารถพัฒนาตัวแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองขึ้นมาบนพื้นฐานพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไทยได้ สามารถที่จะเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป หรือ อย่างน้อยที่สุดสามารถ ที่จะทำการประเมินพฤติกรรมทางการเมืองที่ได้จากการประท้วงได้ดีอย่างเป็นระบบยิ่งขึ้น รวมทั้งอาจจะ สามารถทำนายพฤติกรรมทางการเมืองในระยะต่อไปได้ว่าจะเป็นอย่างใดด้วย หากว่าปัจจัยอื่นที่ไม่ได้นำ เข้ามา วิเคราะห์ในตัวแบบนั้นมีค่าคงที่

6.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป

1. เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเป็นสาระสำคัญเพื่อสร้างรูปแบบการประท้วงของคนไทยให้เป็นรูปเป็นร่างไว้ก่อนดังนั้นควรทำตัวแบบที่ได้ทำการศึกษานำร่องไว้แล้วนี้ทำการ ศึกษาเชิงคุณภาพเป็นกรณีศึกษาต่อไป
2. การศึกษาครั้งนี้ได้รวมกลุ่มตัวอย่างที่มีถิ่นที่อยู่ทั้งในเมืองและชนบทไว้ด้วยกัน แม้ว่าส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มตัวอย่างจากในชนบท แต่การศึกษาแยกระหว่างประชากรในชนบท และ ในเมืองควรจะได้ ประโยชน์มากขึ้น เนื่องจากมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น
3. การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการประท้วงอาจทำการวิจัยเฉพาะกลุ่มได้เช่น เดียวกัน เช่นในกลุ่มกรรมกร กลุ่มชาวไร่ชาวนา ซึ่งจะมีความต้องการในผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มชัดเจน และจะเห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่มากขึ้น
4. จากการศึกษาครั้งนี้สิ่งที่ได้รับคือการพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆทั้งที่สอดคล้อง และไม่สอดคล้องกับการศึกษาในต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตามสามารถที่จะนำไปใช้เป็นสมมติฐานในการ ศึกษาได้ต่อไป
5. ตัวแปรที่ทำการศึกษานั้นสมควรทำการตรวจสอบความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ด้วยการ วิเคราะห์ตัวประกอบ (Factors Analysis) เพื่อตรวจสอบว่ามีความสัมพันธ์กันจริงตามตัวแบบหรือไม่ สำหรับกรณีประเทศไทย
6. ในประการสุดท้ายคือ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดนี้ จะแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยๆ ภายในหลายกลุ่ม และ มีอิทธิพลต่อกันเป็นชุดๆ อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์และการมีอิทธิพลเป็นเหตุเป็น ผลต่อกันนั้น ได้มาจากการวิจัยจากต่างประเทศ ดังนั้น จึงควรทำการวิจัยซ้ำต่อไปอีก และ พยายามลดรูป ตัวแปรลงให้มากที่สุด แม้ว่าการวิจัยในครั้งนี้จะได้ผลสอดคล้องกับตัวแบบอย่างน่าพอใจก็ตาม